

Satenik Vardanyan

Prikazi Krista u suvremenoj i umjetnosti 20. stoljeća u Armeniji

Različite kulture, različite nacije i pojedinci interpretirali su prikaz Isusa Krista na vrlo različite načine. Prikaz Sina Božjega odražavao je moralne i estetske zahtjeve pojedinih razdoblja i slijedio modele prikazivanja koji su postojali unutar svakog od tih umjetničkih sustava. Religijska ikonografija i tradicija prikazivanja Krista sežu u same početke kršćanskoga razdoblja, a svoj procvat doživljavaju tijekom srednjega vijeka. Umjetnička djela iz druge polovine 19. stoljeća, nastala pod utjecajem ideologije E. Renana, uglavnom prikazuju Krista kao duhovnog propovjednika u povijesnoj ili suvremenoj intelektualnoj pozi. Nekoliko je armenskih slikara s početka 20. stoljeća, poput V. Surenyantsa, Y. Tadevosyana, G. Bashinjaghyana i A. Fetvachyana, postalo sljedbenicima toga trenda. Prikaz Krista u njihovim radovima izveden je u akademskom, realističnom ili impresionističkom stilu. Nove umjetničke trendove s kraja 19. i početka 20. stoljeća usvojili su i drugi armenski slikari, poput E. Tadevosyana, H. Gyurjyana i Y. Kochara. Nakon uspostave sovjetske vlasti u Armeniji (1920.-1991.) tradicija prikazivanja Krista postupno je opadala i gotovo zamrla, iako se nastavila razvijati u dijaspori. Isusov je lik ponovno privukao pozornost armenskih umjetnika u 1950-im i 1960-im godinama, tijekom Hruščovljeve destalinizacije i popuštanja političke stege. Armenski su umjetnici često posezali za kršćanskom tematikom, tražeći slobodu u umjetnosti i kreativnom izričaju. Od osamostaljenja 1991. kršćanska je religija, zajedno s demokratskim vrijednostima i slobodom umjetničkog djelovanja, ponovno našla mjesto u armenskom društvu i svijesti. Mnogi suvremeni umjetnici pokušavaju preispitati i nanovo uspostaviti idealističnu sliku Krista. Mnoštvo različitih prikaza Isusa u suvremenoj armenskoj umjetnosti odražava postojanje divergentnih ideoloških trendova i procesa. Danas je, uz potrebu da se usvoji nova nacionalna i ujedinjujuća ideologija, problem idealizacije ličnosti izbio u prvi plan. Kristov lik utjelovljuje apsolutnu vlast, a mudrost i ljubav postaju sukusom te ideologije. U tom kontekstu valja izdvojiti monumetalni prikaz Krista Pantokratora u kupoli novoizgrađene crkve sv. Ivana Krstitelja u Abovyanu, autora Hayka i Abrahama Azariana iz 2013. godine.